

1998-06-30

Nationella Folkhälsokommittén
Regeringsgatan 30.32
103 33 Stockholm

Yttrande över Nationella Folkhälsokommitténs betänkande (SOU 1998:43) Hur skall Sverige må bättre? - första steget mot nationella folkhälsomål

Kommittén har i betänkandet valt att lyfta fram några områden som tidigare alltför lite har beaktats i folkhälsoarbetet. RSMH ser mycket positivt på detta. Vi syftar dels på den psykiska ohälsan som, enligt vår uppfattning, i sig är den allvarligaste riskfaktorn för alla typer av ohälsa. Och dels på att uppmärksamheten riktas mot områden som är av stor betydelse för uppkomst och permanentning av psykisk ohälsa, t ex det sociala nätverket, samspelet mellan människor, boende- och närmiljöer samt attityder, kulturer och strukturer på arbetsplatser.

Vi anser det också viktigt att kommittén i det fortsatta arbetet speciellt uppmärksammar barn och ungdomars psykiska hälsa.

Kommittén har också berört den viktiga roll som hälso- och sjukvården, socialtjänsten och andra servicegivare samt myndigheter spelar i folkhälsoarbetet. I detta sammanhang vill RSMH understryka den betydelse som maktstrukturer, bemötandekulturer och relationer mellan personal och brukare har för den psykiska hälsan. Bristande tillit till myndigheter samt vård- och servicegivare är en allvarlig riskfaktor. Att ha kontroll och bestämmanderätt över sin livssituation är en helt avgörande faktor för den psykiska hälsan.

Ett sätt att mycket kortfattat beskriva den viktigaste riskfaktorn för psykisk hälsa är att det handlar om *vettiga människor lätt tillgängliga*.

Andra viktiga riskfaktorer för den psykiska hälsan är bland annat följande:

- Fördomar och negativa attityder mot människor med psykiska funktionshinder.
- Sysslöshet och tristess.
- Svårigheter att få rådgivning eller samtala om existentiella frågor.
- Besvär av svåra biverkningar av psykofarmaka.
- Privatekonomiska problem som också är kopplade till svårigheter att förstå och hantera nya tekniker för ekonomiska transaktioner.
- Förändringar i samhällets struktur som exempelvis ställer nya krav på människors förmåga att kommunicera eller att använda kommunikationsmedel.

RSMH anser det positivt att kommittén valt ett utåtriktat arbetssätt och önskar en bred dialog med folkrörelser och andra ideella organisationer. Vi tror att detta kan öka möjligheterna att få ett folkligt och politiskt engagemang kring frågorna och därmed också möjligheterna att omsätta kommitténs förslag i praktisk handling.

Vår erfarenhet från tidigare utredningar som berört förebyggande av psykisk ohälsa är att de inte har kommit med några konstruktiva förslag, ändå mindre gett några praktiska resultat. Vi menar att en viktig anledning till detta är att de, i sin ambition att alla överväganden och förslag skall vila på vetenskaplig grund, har fastnat i en snävt biomedicinsk och naturvetenskaplig vetenskapssyn. Denna vetenskapliga begränsning har inneburit att humanistisk forskning och brukarerfarenheter inte har tagits tillvara. Den har också utgjort ett hinder för att utveckla ett sådant tvärvetenskapligt helhetsperspektiv som är nödvändigt för att utredningsförslagen skall kunna omsättas i praktiken.

RSMH ser fram emot att kunna medverka i de sammanhang där utredningen fokuserar på frågor som berör den psykiska hälsan. Vår uppfattning är egentligen att samtliga områden som kommittén lyfter fram är av betydelse

för den psykiska och sociala hälsan men eftersom våra resurser är begränsade tvingas vi också begränsa vår medverkan.

Med förväntningar om en fortsatt god dialog med kommittén!

För RSMH

Kjell Broström
Intressepolitisk sekreterare